

UOT-811.11-112

Səhifə: 146-152

<https://doi.org/10.59849/2663-8967.2025.2.146>

Məlihə İbrahimli
AMEA Nəsimi adına Dilçilik İnstitutu
Meliheibra1981@gmail.com

SIYASI DİSKURSUN İNSTİTUSIONAL ÖZƏLLİKLƏRİ VƏ DİL KİMLİYİNİN TƏSİR İMKANLARI

XÜLASƏ

Məqalədə siyasi diskursun rəsmi institusional mühitlərdə necə formalaşdığı və bu prosesdə dilin kimlik qurucusu kimi rolu araşdırılır. Dil, təkcə ünsiyyət vasitəsi deyil, həm də siyasi mövqelərin və ideoloji baxışların ifadəsinə xidmət edən alət kimi çıxış edir. Qloballaşma və rəqəmsallaşma bu diskursun formasını və vasitələrini dəyişərək, yeni kommunikasiya imkanları yaratmışdır. Məqalədə dil kimliyinin siyasi diskursdakı yeri və onun güc münasibətlərinə təsiri araşdırılmışdır.

Açar sözlər: *İnstitusional diskurs, siyasi diskurs, dil kimliyi, siyasi ritorika, siyasi kommunikasiya.*

Giriş: Müasir cəmiyyətlərdə dil sadəcə ünsiyyət vasitəsi olmaqdan çıxaraq, həm fərdi, həm də kollektiv kimliyin formalaşmasında, sosial münasibətlərin tənzimlənməsində və ideoloji baxışların ifadəsində mühüm bir vasitəyə çevrilmişdir. Xüsusilə siyasi diskurs kontekstində dil, hakimiyyət münasibətlərinin qurulması və qorunmasında əsas funksiyaları yerinə yetirir. Siyasi diskurs isə institusional kontekstdə baş verən, müəyyən norma və protokollarla tənzimlənən kommunikasiya növü kimi çıxış edir və siyasi subyektlərin legitimliyini təmin etməklə yanaşı, ictimai rəyə təsir etmək və ideoloji mövqelərini yaymaq baxımından önəm daşıyır.

Diskursun xarakterik cəhətlərindən biri də onun daha çox rəsmi və təşkilatlanmış məkanlarda — parlament çıxışları, beynəlxalq tədbirlər, prezident nitqləri kimi həyata keçirilməsidir. Bu kimi kontekstlərdə istifadə olunan dil, ritorik strategiyalar və kommunikasiya üsulları siyasi faktorların dil kimliyini necə formalaşdırdıqlarını və auditoriya ilə necə əlaqə qurduqlarını müəyyən edir. Belə şəraitdə dil kimliyi yalnız şəxsi və ya etnik mənsubiyyətin göstəricisi deyil, həm də siyasi baxışların və ideoloji yönümlərin dilə gətirilmə forması kimi çıxış edir. Qloballaşma və rəqəmsal texnologiyaların sürətlə inkişafı siyasi diskursun institusional strukturunu daha da mürəkkəbləşdirmiş və yeni kommunikasiya vasitələri ilə yanaşı fərqli diskurs janrlarının meydana gəlməsinə səbəb olmuşdur. Buna görə də, siyasi diskursun institusional çərçivələrinin və dil kimliyi ilə qarşılıqlı əlaqəsinin tədqiqi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Dil, insan ünsiyyətinin təməl daşı olmaqla yanaşı, fərdlərin və cəmiyyətlərin düşüncələri necə dərk etdiyini, formalaşdırdığını və ifadə etdiyini müəyyənləşdirir. Siyasi sahədə isə dilin rolu daha da genişlənir və təsir etmə, danışıqlar aparma və hakimiyyətin tətbiqi üçün əsas vasitəyə çevrilir. Siyasi diskurs, öz institusional çərçivələri və güc münasibətləri ilə, yalnız idarəetmə sistemlərinin xüsusiyyətlərini deyil, həm də hədəflədiyi icmaların kimliyini və dəyərlərini əks etdirir. Siyasi diskursun institusional tərkibi ilə dil kimliyi arasındakı qarşılıqlı əlaqə, dilin, siyasətin və cəmiyyətin bir-biri ilə əlaqəsini daha dərinlən anlamağa imkan yaradır. Siyasi diskurs mahiyyət etibarilə institusional xarakter daşıyır. O, parlamentlər, mətbuat konfransları və beynəlxalq təşkilatlar kimi müəyyən qayda və normaların onun forma və məzmununu tənzimlədiyi strukturlu mühitlərdə meydana çıxır. Bu institusional çərçivələr siyasi aktyorların ünsiyyət tərzini formalaşdırır, adətən, səlahiyyət, rəsmi ton və strateji qeyri-müəyyənliyə önəm verir. Məsələn, parlament müzakirələrində istifadə edilən dil diqqətlə işlənib hazırlanır ki, prosedural normalarına uyğun olsun və həmkar qanunvericilərdən tutmuş geniş ictimaiyyətə qədər

müxtəlif auditoriyalara xitab etsin. Belə institusional kommunikasiya daha geniş ictimai gözləntiləri əks etdirir və siyasi proseslərin qanuniliyini gücləndirir.

Eyni zamanda, dil kimliyi siyasi diskursda həlledici rol oynayır. Dil təkcə məlumat ötürmə vasitəsi deyil, o, kimlik, mədəniyyət və mənsubiyyətin göstəricisidir. Siyasi aktorların dil seçimləri – hansı dillərdən istifadə etmələri, hansı dialektlərə və ritorik üslublara üstünlük vermələri simvolik məna daşıyır və mesajların qəbul edilməsinə və şərh olunmasına təsir göstərir. Çoxdilli cəmiyyətlərdə siyasi diskurs tez-tez mübahisələrin mərkəzinə çevrilir, burada dil kimliyi hakimiyyət, daxilolma və xaric edilmə məsələləri ilə kəşişir. Məsələn, rəsmi siyasi mühitlərdə azlıq dillərindən istifadə tanınma və gücləndirmə signalı verə bilər, halbuki onların istisnası marjinallaşmanı davam etdirə bilər.

İnstitusional siyasi diskurs ilə dil kimliyi arasındakı əlaqə mahiyyətə qarşılıqlıdır. Bir tərəfdən, institusional normalar siyasi aktorların dil strategiyalarını təsir edir və onları mövcud konvensiyalara uyğunlaşmağa təşviq edir. Digər tərəfdən dil kimliyi bu normalara meydan oxuyaraq onları dəyişdirir və siyasi məsələlərin yeni ifadə və çərçivələmə yollarını təqdim edə bilər. Bu dinamik qarşılıqlı əlaqə siyasi diskursun uyğunlaşma qabiliyyətini, onun dəyişən ictimai dəyərləri və güc strukturlarını əks etdirmək potensialını vurğulayır.

Qloballaşma və rəqəmsal kommunikasiya dövründə siyasi diskursda dil kimliyinin əhəmiyyəti daha da ön plana çıxmışdır. Sosial media platformalarının yüksəlişi siyasi diskursa çıxışı demokratikləşdirərək, əvvəllər elit institutlarla məhdudlaşmış söhbətlərdə müxtəlif dil icmalarının iştirakını mümkün etmişdir. Bununla belə, bu inklüzivlik bir sıra çağırışlar da gətirir, çünki dil və mədəniyyət kimliklərinin parçalanması qütbləşməni və anlaşılmazlıqları daha da dərinləşdirir. Ona görə də dil kimliyinin institusional siyasi diskursa necə təsir etdiyini və bu diskursdan necə təsirləndiyini anlamaq effektiv ünsiyyət və sosial həmrəyliyin təmin olunması üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Çoxdilli cəmiyyətlərdən və müxtəlif siyasi sistemlərdən götürülmüş nümunə araşdırmalarını təhlil etməklə, bu tədqiqat dilin həm siyasi reallıqları əks etdirdiyi, həm də qurduğu yolları işıqlandırmaya çalışır. Nəticə etibarilə, bu araşdırma müasir cəmiyyətdə dilin hakimiyyət dinamikaları, kimlik və idarəetməni formalaşdırmadakı rolunun dərin başa düşülməsinə töhfə verir. Siyasi diskursla bağlı olaraq, V.I.Karasik hesab edir ki, "...siyasi diskursun dəyərləri öz hakimiyyət hüququnu əsaslandırmaq və müdafiə etməkdən ibarətdir... siyasətçilərin nitqlərində daim vurğulanır. Çünki siyasi diskurs müəyyən bir ideologiyayı əks etdirir, o zaman müəyyən bir ideologiyanın dəyərləri siyasətçinin imicini müəyyənləşdirir" [7;s.16].

V.İ. Karasikin fikrinə əsasən, institusional diskursun növbəti xüsusiyyəti presedent mətnlərinin mövcudluğudur. "Presedentlik müasir media mətnlərinin quruluşunun xarakterik cəhətlərindən biridir... Presedent mətn... mənbə mətn və ya bütöv bir mədəni/tarixi hadisə haqqında məlumatı qısa şəkildə çatdırmağa imkan verir. Beləliklə, presedent fenomenləri xüsusi bir növ konnotasiyaya, yəni mədəni konnotasiyaya malikdir. Bu, presedentlik hadisəsini mədəniyyətlərarası kommunikasiya vasitələrindən biri kimi nəzərdən keçirməyə imkan verir" [14;s. 54].

Eyni zamanda, V.İ. Karasik də Troşina da yazır ki, presedent mətnlər "mədəni təcrübənin toplanmasında xüsusi rol oynayır. Bu mətnlər dil daşıyıcıları üçün yaxşı məlum olan lingvomədəni konseptlər kimi mövcuddur və diskursda onlara müraciət etməklə, birbaşa sitat gətirməklə, kvazisitətlə, allüziya ilə və ya davamı ilə istifadə olunur" [7;s.37]. Tədqiqatçı pedaqoji diskursu nəzərdən keçirərək presedent mətnlərinə "məktəb dərsliklərini və xrestomatiyaları, şagirdlərin davranış qaydalarını, həmçinin çoxsaylı məşhur uşaq kitabları mətnlərini, populyar bədii və animasiya filmlərinin süjetlərini, mahnı mətnlərini, atalar sözlərini, məsəlləri, təhsil, biliklər, müəllim və şagird arasında münasibətlər mövzusunda məşhur aforizmləri" aid edir [7;s.52].

Qeyd etmək lazımdır ki, əksər tədqiqatçılar presedent mətnlərinin ümumilikdə diskursun müəyyən növlərində, onların tematik yönündən asılı olmayaraq mövcudluğunu vurğulayırlar. Məsələn, A.V. Matveyeva yazır: "Presedent mətnlər... yazılı və şifahi mənbələrdir ki, onların

əsasında daxili və xarici institusional kommunikasiyanın bütün korpusu qurulur, onun missiyası, kredosu, əsas strateji istiqamətləri, normativ mövqeləri və statuslu-rollu oyunun əsas qaydaları müəyyən edilir. Proqramların mövzuları kifayət qədər geniş olduğundan... presedent mətnlər... həm bu mədəniyyətdə, həm də ümumiyyətlə dünya mədəniyyətində yaradılmış bütün mətnlər ola bilər”[10;s.61].

Son 60 ildə jurnalistlərin seçilmiş rəsmilərlə ictimai yayımlarda istifadə etdiyi sualların xarakteri xeyli dəyişmişdir. Əvvəllər suallar daha neytral və hörmətli idi, lakin zaman keçdikcə daha tənqidi və mübahisəli bir ton almışdır. “Bu dəyişikliyin miqyasını anlamaq üçün federal büdcə məsələsinin Duayt Eyzenhauer və Ronald Reyqan kimi fərqli dövrlərdə prezident olan iki şəxsə necə təqdim edildiyini nəzərdən keçirmək kifayətdir” [6; s. 273].

Bu iki nümunə, ABŞ prezidentlərinə eyni mövzu — vergi azaldılması barədə verilən sualların zamanla necə dəyişdiyini açıq şəkildə göstərir.

1954-cü ildə Eisenhower-ə verilən sual [6;s.273–274] jurnalist diqqətini prezidentin əvvəlki çıxışına yönəldərək, hökumət xərclərinin azaldılması və milli təhlükəsizliyin icazə verdiyi səviyyədə vergi azaldılmasını müzakirə edir. Sual neytral tonda formalaşdırılıb və Eisenhower-dən gələcəkdə daha konkret addımlar barədə məlumat istəyir. Bu yanaşma daha ehtiramlı və qeyri-mübahisəli bir üslubda ifadə olunub: *“Cənab Prezident, gələcəkdə vergi azaldılması perspektivləri ilə bağlı daha konkret nə isə deyə bilərsinizmi?”*

1981-ci ildə Reagana verilən sual jurnalist, prezidentin vergi azaldılması planında etdiyi dəyişikliklərə açıq şəkildə diqqət çəkir və həm biznes ictimaiyyətinin, həm də xüsusi maraq qruplarının təzyiqlərini vurğulayır. Sual tənqidi və mübahisəli tonda təqdim edilir, prezidentin gələcəkdə təzyiqlərə necə reaksiya verə biləcəyinə dair şübhə yaradır: *“Cənab Prezident, Kongres və digər maraq qrupları belə bir mesaj alıb-almayacaq ki, əgər kifayət qədər ucadan etiraz etsələr, siz vergi azaldılması planınızı yenidən dəyişə bilərsinizmi?”* [6;s.274]. Bu müqayisə, jurnalistlərin sual üslublarının necə neytraldan daha tənqidi və təzyiçli bir istiqamətə keçdiyini göstərir. Eisenhower-in sualı daha məlumat əldə etməyə yönəlmişdi, Reagan-ın sualı isə daha çox prezidentin tutduğu mövqeyi sorğulamağa və onu hesabatlı etməyə yönəlmişdi.

XXI əsrin siyasi kommunikasiya məkanında institusional siyasi diskurs bütün media sahəsinə böyük təsir göstərir. Bu, cəmiyyətin siyasi proseslərə geniş cəlb olunmasının və nəticə etibarilə siyasi sferada kommunikasiya ilə bağlı artan marağın göstəricisidir. Siyasi diskurs praktikalarının linqvistik təhlili müasir tədqiqatların çoxsaylı istiqamətləri ilə müəyyən edilir. Məsələn, müəyyən siyasətçilərə xas nitq stereotipləri (“Trampın diskursu”, “Obamanın diskursu”, “Makronun arqumentasiyası” və s.) və ya müəyyən siyasi mövzuların dil vasitələri (“təhlükəsizlik diskursu”, “hərbi münaqişələr diskursu”, “parlament diskursu”, “totalitar diskurs” və s.) tədqiq olunur.

Bu zaman diqqət mərkəzində, birincisi, siyasi liderlərin nitqi, ikincisi, ictimai əhəmiyyətli siyasi hadisələrin müzakirəsi ilə bağlı tematik bloklar və nəhayət siyasi institutlar və hökumətlərarası təşkilatlar çərçivəsində siyasi qərarların qəbulu proseduralarının müzakirəsi ola bilər. Dilçilik aspektindən tədqiqatlar semantika-sintaksis analizi və hadisələrin təqdimatı zamanı qəbul olunmuş qnoseoloji-semantik modellərin inkişafı istiqamətində davam etdirilir. Bu modellər siyasi kommunikasiyanın effektivliyinin ictimai fikri, motivləri dəyişmək və müəyyən istiqamətdə fəaliyyət göstərməyə inandırmaq qabiliyyətində olduğunu nəzərə alır.

Siyasi linqvistikanın əhəmiyyəti müasir dialoq üslubunun açıq və multimediyalı formalarının müxtəlifliyini, həmçinin siyasi fəaliyyət subyektləri, auditoriya və cəmiyyətin siyasi vəziyyəti arasındakı qarşılıqlı əlaqələrin davamlı tədqiqini tələb edən bir sistem kimi müəyyən edilir. Siyasi sahədə kommunikasiya dinamik sosial-psixoloji gözləntiləri və dəyişən şərtləri ilə seçilən funksional potensialı, həmçinin institusional nitq janrlarının sabit stereotipinə uyğunluğu özündə ehtiva edir. Siyasi diskursun institusional təbiəti onun forması, məzmunu və kommunikativ strategiyaları baxımından ciddi normativlik və protokollaşdırma ilə müşayiət olunur. Məlum olur ki, protokollaşdırılmış dil nümunələri siyasi legitimliyin təminində, siyasi statusun vurğulanmasında və ideoloji hegemoniyanın möhkəmləndirilməsində mühüm rol oynayır[1; s.44]. Siyasi diskurs sadəcə ünsiyyət vasitəsi deyil, həm də hakimiyyətin təcəssüm

tapdığı əsas ideoloji platformadır. Bu diskursun başlıca özəlliklərindən biri onun *institusional xarakter daşımalarıdır*. İctimai-siyasi institutların daxilində formalaşan diskurs rəsmi üslubun çərçivəsində, müəyyən protokol və normativlərə əsasən təşkil olunur. Xüsusilə dövlət başçılarının çıxışlarında, parlament müzakirələrində, beynəlxalq forumlarda və diplomatik yazışmalarda bu normativlik və protokollaşdırma açıq şəkildə sezilir.

Protokollaşdırma isə danışmaq və yazı aktlarının rəsmi çərçivəyə salınması, strukturlaşdırılması və müəyyən qaydalar çərçivəsində təqdim olunmasıdır. Məsələn, Azərbaycan Prezidentinin BMT və ya digər beynəlxalq tədbirlərdəki çıxışları həm terminoloji sabitlik, həm də protokollaşdırma baxımından nümunəvidir. “Beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri”, “mülki əhalinin hüquqları”, “dayanıqlı inkişaf məqsədləri” kimi ifadələr eyni strukturla və kontekstlə istifadə olunur.

Van Dijkə görə isə parlamentdəki diskurs yalnız o zaman siyasi xarakter daşıyır ki, o, açıq şəkildə parlament müzakirəsinin bir hissəsi olsun, funksional xarakter daşsın, protokola salınsın və parlament üzvləri hazırda müzakirə olunan məsələyə, məsələn, qanun layihəsinin müzakirəsinə töhfə verməyi hədəfləsinlər və bu məqsədlə orada olsunlar[15;s.22]. Yəni, təkcə ictimai şəkildə və protokol üçün danışmaqla kifayətlənməyib, onlar həm də parlament üzvü, eyni zamanda öz partiyalarının üzvü və ya nümayəndəsi kimi danışmalı və çıxış etməlidirlər. Texniki baxımdan isə əlavə bir sıra şərtlər də mövcuddur: məsələn, səsli şəkildə danışmaq (bəzi hallarda bu yalnız onlara söz verildikdə mümkündür – istisna hallarda, məsələn, icazə verilmiş müdaxilələr zamanı; auditoriyaya müraciət etmək və danışılanların müzakirə olunan mövzu ilə əlaqəli olması, yəni əsas məsələyə dair olması[2;s.25]. Görürük ki, bu institusional danışmaq nümunəsində bir neçə dəqiq və konkret şərt yerinə yetirilməlidir. Bu, institusional (hüquqi, siyasi və ya konstitusional) nəticələrə də aiddir: belə nitq səsləndikdən sonra o, qeydə alınacaq, düzəldiləcək, çap olunacaq və ya başqa yollarla ictimailəşdiriləcək və nəticədə həmin nitq parlament üzvünün və ya partiyanın müzakirə olunan məsələ ilə bağlı müdaxiləsi və mövqeyi kimi qəbul olunacaq. Bəzi hallarda (məsələn, ABŞ Konqresində) “dəyişikliklər” edilə bilər və bu cür mümkün düzəlişləri nəzərdə tutan xüsusi bir formul (ifadə) mövcuddur. Bu isə söhbət zamanı baş verən düzəlişlərin (reparların) siyasi forması, lakin gecikmiş variantı kimi dəyərləndirilə bilər. Oxşar düzəlişlər və reparlar, siyasətçilər mətbuata verdikləri müsahibələrin mətnlərini “təsdiqləmək” istədikdə də baş verə bilər. Məsələn, Heydər Əliyevin çıxışında istifadə etdiyi institusional normativliyi qeyd etmək olar:

Heydər Əliyevin nitqləri dövlətçilik ənənələrinə, milli ideologiyaya və protokollaşdırılmış ritorikaya əsaslanır. Aşağıdakı nümunə bunu sübut edir:

“Azərbaycan müstəqil dövlətdir. Bu müstəqillik xalqımızın tarixi nailiyyətidir və onu qoruyub saxlamaq bizim borcumuzdur.” (Nitq: Müstəqilliyin Bərpa Günü münasibətilə, 18 oktyabr 1998). Bu cümlələrdə terminoloji sabitlik (müstəqillik, xalq, tarixi nailiyyət), kollektiv kimlik formalaşdırması (“bizim borcumuzdur”) və institusional məsuliyyətin vurğulanması diqqət çəkir.

Əlavə olaraq, Heydər Əliyev protokollaşdırılmış rəsmi çıxış formullarından tez-tez istifadə edir:

- “Sizi bu əlamətdar gününə münasibətilə təbrik edirəm...”
- “Mən əminəm ki, bu yol bizi uğurlu gələcəyə aparacaqdır.”

Bu formullar həm etik protokola, həm də dövlətçilik üslubuna uyğunlaşdırılmışdır.

Churchill-in çıxışları da siyasi diskursun institusional xüsusiyyətlərini daşıyır. Onun məşhur “We shall fight on the beaches...” nitqi (1940) həm protokollaşdırılmış, həm də milli kimliyi formalaşdırıcı ifadələrlə zəngindir:

“We shall go on to the end. We shall fight in France, we shall fight on the seas and oceans...”(Churchill, House of Commons, June 4, 1940)

Burada epifora (təkrar ritorik fiqur), kollektiv “biz” kimliyi, milli müqavimət çağırışı açıq-aşkar görünür. Nitq struktur baxımından mərhələli ardıcılıqla qurulub, təhlükənin təsviri, mübarizənin anonsu, vətəndaşların ruhlandırılması. Bu, yüksək dərəcədə normativ və protokollaşdırılmış çıxış modelidir.

Churchill-in dilində fərqləndirici cəhət daha təsiredici və bədii obrazlı ritorika ilə yanaşı, parlamentarizmin etik qaydalarına uyğunluqdur. Nitqlərində ciddi etiket qaydaları müşahidə olunur:

- “Mr. Speaker,”
- “Honourable members,”
- “With your permission...”

Siyasi diskursun institusional strukturu yalnız texniki forma deyil, həm də ideoloji və psixoloji təsir mexanizmidir. Heydər Əliyev və Winston Churchill-in çıxışlarında bu strukturun elementləri açıq şəkildə özünü göstərir. Normativlik və protokollaşdırma siyasi liderlərə öz dil kimliklərini qurmağa, siyasi mövqelərini legitimləşdirməyə, həm də kütlələrə təsir göstərməyə imkan verir. Bu xüsusiyyətlər diskursun sosial gücünü artırır və siyasi sistemin sabitliyini təmin edən mühüm vasitəyə çevrilir.

Nəticə: Təhlillər göstərir ki, siyasi diskursun rəsmi quruluşu (institusional çərçivəsi) ilə bu diskursda iştirak edənlərin dil vasitəsilə qurduğu kimlik arasında qarşılıqlı əlaqə mövcuddur; bu iki amil bir-birini gücləndirir və formalaşdırır.” Siyasi diskurs yalnız informasiyanın ötürülməsi vasitəsi deyil, eyni zamanda hakimiyyətin, legitimliyin və ideologiyanın ifadəsi üçün strukturlaşdırılmış bir platformadır. Bu diskursun institusional xüsusiyyətləri – normativlik, protokollaşdırma, iştirakçıların statusları və presedent mətnlərə istinad – onu digər ünsiyyət formalarından fərqləndirir və siyasi sistemin sabitliyinin qorunmasında mühüm rol oynayır. Dil kimliyi isə, bu çərçivədə, sadəcə fərdi və ya etnik mənsubiyyət göstəricisi olmaqdan kənara çıxaraq, siyasi mövqe və ideoloji oriyentasiyanın simvolik daşıyıcısına çevrilir. Siyasi aktorların dil seçimi, ritoik strategiyaları və üslubi vasitələri onların öz kimliklərini qurmaqla yanaşı, auditoriya ilə əlaqə qurma və təsir imkanlarını da müəyyən edir.

Ədəbiyyat.

1. Əliyev, H. Rəsmi çıxışlar və müraciətlər toplusu. Bakı: Azərneşr 1998.
2. Carbó, T. Towards an Interpretation of Interruptions in Mexican Parliamentary Discourse, 1992 səh. 25–45.
3. Churchill, W. ASpeeches to the House of Commons. London: His Majesty’s Stationery Office 1940.
4. Chilton, P., & Schäffner, C. (1997). Discourse and Politics. In Discourse Studies, Vol. 1.
5. Fairclough, N. Language and Power. Longman, 2000, 43-77
6. Freed, R., & Ehrlich, S. (2010). Why Do You Ask? The Function of Questions in Institutional Discourse. Oxford University Press.
7. Karasik, V.I. Diskursun strukturu haqqında. In Troşina, L.N. (red.) Diskurs və onun spesifikasiyası, 2000, s. 29-52.
8. Konkov, V.İ. Siyasi Diskursun Semiosferası, 2018, Moskva.
9. Kocemiakin, E.A. Media Diskursun Kateqoriyaları, 2010, Moskva.
10. Matveyeva, A.V. Radiodiskursun Struktur Xüsusiyyətləri. Dil və Cəmiyyət, 2015, 60-61.
11. Məmmədov, A. Studies in Text and Discourse, 2018.
12. Məmmədov, A., Məmmədov M. Diskurs tədqiqi, B, 2013.
13. Smirnova, E. İnnovativ siyasətin siyasi tənziplənməsi, 2012, Moskva.
14. Şçurina, Y.V. Presedent Mətnlərin Diskursda Rolu. Jurnalistika və Kommunikasiya, 2009, 54–55.
15. Van Dijk, T.A. Political Discourse and Ideology, 1997, In Discourse Studies.
16. Vetrov, F.A., & Vetrova, T.A. Media Mətnlərin Analizi: Lingvistik və semantik Yanaşma. Moskva, 2013, Flinta.
17. Wodak, R. The Discourse of Politics in Action: Politics as Usual, 2009, Palgrave Macmillan.

18. Лютянська, Н. І. Мас-медійний дискурс: типологічні та структурно-організаційні особливості. Філологічні науки, № 2, 2004, р. 136.
19. Сулина, О. В. Политический медиадискурс как элемент дискурсивного пространства. Вестник Воронежского государственного университета. Серия: Филология. Журналистика, № 1, 2014, с. 21.
20. <https://lib.aliyev-heritage.org/>.
21. <https://hansard.parliament.uk/commons/1940-06-04/debates>.

Малиха Ибрагимли

Институциональные особенности политического дискурса и возможности влияния языковой идентичности

Резюме

В статье рассматривается, как формируется политический дискурс в институциональной среде и какую роль в этом процессе играет язык как элемент идентичности. Язык выступает не только средством общения, но и инструментом выражения политических позиций и идеологических взглядов. Глобализация и цифровизация изменили формы дискурса, открыв новые каналы коммуникации. Цель исследования — объяснить роль языковой идентичности в политическом дискурсе и её влияние на властные отношения.

Ключевые слова: институциональный дискурс, политический дискурс, языковая идентичность, политическая коммуникация, политическая риторика.

Maliha Ibrahimli

Institutional features of political discourse and the potential influence of language identity

Summary

The article explores how political discourse is shaped within institutional settings and examines the role of language as a marker of identity in this process. Language functions not only as a means of communication but also as a tool for expressing political positions and ideological perspectives. Globalization and digitalization have transformed the nature of discourse, introducing new channels of communication. The aim of the study is to explain the role of language identity in political discourse and its impact on power relations.

Keywords: institutional discourse, political discourse, language identity, political communication, political rhetoric.

Çapa tövsiyə edən:

AMEA, Nəsimi adına Dilçilik İnstitutu

Rəyçilər:

***professor M.Y.Qaziyeva
fil.f.d. G.F.İsrafilova***